

crítiques i opinions, sempre directes, francs i sense embuts. Sovint li dic que, de gran, jo vull ser com ell: independent, lliurepensador, valent, sense horaris rígids, actiu, amb una ment clara, bon criteri i una salut acceptable, sense sentir la necessitat de ser políticament correcte.

En definitiva, honestament crec que la ciència numismàtica de les nostres contrades li deu a ell més que a qualsevol altre estudiós, com ho acredita el volum, la solvència i la importància de la seva obra. Per tant, gaudim-lo i aprofitem-lo mentre en tenguem l'oportunitat, perquè de numismàtics com ell, que a més puguin ser condecorats amb la Creu de Sant Jordi, difícilment es repetiran.

Jaume Boada Salom

El compromís de Miquel de Crusafont

*“Però hem viscut per salvar-vos els mots,
per retornar-vos el nom de cada cosa,
perquè seguíssiu el recte camí
d'accés al ple domini de la terra...”*

Inici de càntic en el temple.

Salvador Espriu

Quan analitzem l'obra d'un intel·lectual, ajustem el focus, com no pot ser d'altra manera, en la seua creació o aportació específica al món de la cultura, ciència o tecnologia. Oblidem sovint el marc sociocultural i nacional en el qual s'insereix la seva aportació i que vincula l'obra a un sistema de valors o relat socialment dominant. Obviar aquestes consideracions no és baladí, perquè res és neutral ni asèptic; tota creació està contaminada per la subjectivitat del seu autor, lligat a uns convencionalismes que el condicionen.

El compromís dels intel·lectuals amb la societat ha sigut abordat per molts teòrics de l'activisme social a Europa, entre ells Gramsci i Sartre principalment. Per Gramsci hi ha dos tipus d'intel·lectual: el tradicional (autònom o independent) i l'intel·lectual orgànic. Aquest últim és el que fa costat orgànicament a una formació social amb una funció rellevant en el món productiu i polític i que li dona homogeneïtat, així com una cosmovisió i un relat històric. En canvi, per a Gramsci, l'intel·lectual autònom o independent no és tal ja que, irremeiablement,

no és més que un intel·lectual orgànic del grup dominant del qual és l'empleat per a l'exercici les funcions subalternes de la hegemonia social. Ve a dir que la independència intel·lectual no existeix.

Com ja haureu descobert en aquest article, no vaig a glossar les virtuts del numismàtic ni de l'historiador, això ja ho fan tots els estudiosos i és ben sabut. A mi m'interessa posar en valor l'intel·lectual orgànic gramscia, és a dir, el compromès i identificat amb un relat històric, amb un sistema de valors o cosmovisió amb el qual es relaciona.

A la terra on ens ha tocat viure, malauradament existeixen dos relats que se sobreposen creant una interfase confusa. Els dos relats històrico-sociològics són l'espanyol, que actua com a dominant, i el català, que actua sempre com a subsidiari. En actuar el relat català com a subsidiari, ha quedat mancat de les eines terminològiques pròpies i li ha tocat emprar sovint les del relat dominant, motiu pel qual ha creat, com he dit abans, una interfase contradictòria i confusionària. Joan Fuster, sàviament, ja assenyalava al respecte: "ens diuen que nosaltres no tenim història, que la d'ells és la nostra".

Crusafont el que fa és situar-se en el relat català i depurar-lo de la contaminació del relat dominant espanyol, definint una línia nítida de separació i eliminant la interfase confusa. Per a fer això es veu obligat a no quedar-se en el marc del Principat estricte, ha de desempallegar-se del parany de la divisió a què ens porta la superposició del marc espanyol i, en conseqüència, no té més remei que parlar de la nació completa dels catalans. Fent això, Crusafont segueix el camí traçat per Joan Fuster quan reflexiona sobre la identitat dels valencians. Per a Crusafont, el gentilici català va més enllà del Principat i abasta nacionalment balears i valencians. Aquest relat històrico-sociològic, que comparteix amb Fuster, beu en les fonts d'una cosmovisió popular-nacional o humanista occidental que va des d'Erasme a Voltaire.

Una vegada pres aquest compromís, Crusafont ja no transigeix amb les ambigüitats i es posiciona contra els plantejaments de mentalitat subordinada dels qui li parlen des d'una perspectiva provinciana. Com he dit, a la seua obra aplica aquest sistema de valors, aquest relat històrico-sociològic, tal com Gramsci defineix l'intel·lectual orgànic, i és des d'aquesta posició que depura tota la terminologia contaminada pel relat dominant que, sobreposat al català, l'havia distorsionat i l'havia dividit. Ara sí, el relat català emergeix a la seua obra, genuí i com un verdader relat nacional de tots els catalans i no sols dels principatins.

És així com s'ha d'entendre l'obra de Crusafont i és el que a mi m'interessava ressaltar, perquè, a banda de la seua vàlua com a "seny ordenador de la numismàtica catalana" (sí, sí, com Fabra en la llengua), hem d'agraciar el seu compromís nacional tan faltat en molts intel·lectuals del moment i del passat que, bé per ignorància o, la major de les vegades, per no oposar-se al sistema que al cap i la

fi els alimenta i els sosté, han evitat enfrontar-se al relat dominant i han passat de puntetes per tots els temes conflictius. Naturalment, això de prendre partit i a més a més pel relat català, li ha valgut algun retret, així com la incomprensió d'alguns sectors de la capital de l'estat, on és difícil d'entendre la postura digna de qui els disputa el relat històric de tu a tu. També és d'agrair per part de balears i valencians que parles sense embuts del gentilici comú i que la nostra numismàtica es veja així inserida en el marc general que li correspon i no trossejada artificialment, cosa que portaria a la falta del rigor necessari per a la sistematització de la moneda dels diferents estats de la Corona Catalano-Aragonesa. No cal dir que això li ha reportat també alguna contestació des d'aquests mateixos territoris, feta per mentalitats sucursalistes que admeten submises el relat de qui ens vol dividits i, per tant, més febles.

A tall d'exemple del que he exposat més amunt, podríem enumerar algunes de les iniciatives i canvis de nomenclatura que ha propiciat Crusafont, en coherència amb el compromís explicat anteriorment. Canvis referents a entitats polítiques nacionals, com la consolidació del nom de Corona Catalano-Aragonesa enfront de Corona d'Aragó. Consideracions territorials, com és admetre dins de l'àmbit cultural català les terres d'administració aragonesa fins al riu Cinca. Iniciatives administratives, com el canvi de nom de l'Arxiu de la Corona d'Aragó a Barcelona pel més propi d'Arxiu Reial. Temes d'heràldica i genealogia, com l'aclariment i separació de l'escut d'Aragó del senyal dinàstic dels comtes de Barcelona, que després passarà a anomenar-se "armes catalanes". Així com la utilització dels ordinals dels reis d'Aragó segons els de la dinastia del Casal de Barcelona. Depuració lingüística: la catalanització de mots afrancesats o castellanitzats com *tusó* per *toisó*, *lilir* per *lis*, *gitó* per *getó*, etc. Precisions sobre el nom de les monedes, com la denominació de *florí d'or català*, més coincident amb la realitat que la tradicional denominació de *florí d'or d'Aragó*. Inclús penetra en matèria filològica en preferir el nom *peceta*, etimològicament més correcte que el de *pesseta*. No s'atura ni davant de la nomenclatura històrica, que semànticament pot significar una reinterpretació dels mateixos fets; així, prioritza el terme *guerra* contra el *feixisme* davant de *guerra civil espanyola*, etc.

En fi, tot un mestratge, ara reconegut per les institucions públiques del país amb la concessió ben merescuda de la Creu de Sant Jordi que ací celebrem. Mestratge que ha anat marcant-nos el camí del compromís amb la maltractada nació dels catalans, des del lloc que li correspon d'historiador i numismàtic, per retornar-nos el nom de cada cosa, perquè seguim el recte camí d'accés al ple domini de la terra.